

קחו מקל קחו תרמיל
בואו איתנו אל הגליל

**פרויקט עמותת אזרחים
למען הסביבה בגליל
(חוק חופש המידע – 1998)**

**מנחת הפרויקט: עו"ד איילת ברעם
אחראים על הפרויקט: משה וילינגר ונלה וילנצ'יק**

הנפשות הפועלות

מצד אחד - עמותת אזרחים למען הסביבה בגליל -
ארגון סביבתי חברתי המשלב בתוכו יהודים
וערבים הפועלים בצוותא מאז 1990 למען השמירה
על הסביבה והטבע ולקידום מודעות סביבתית
וקיום פעילויות סביבתיות באזור הגליל.

מצד שני - איגוד ערים לאיכות הסביבה גליל
מערבי - תאגיד ציבורי שמאגד בתוכו רשויות
מקומיות. תפקידו לדאוג לשמירה על איכות
הסביבה ולמניעת מפגעים סביבתיים באזור הגליל
המערבי.

המטרה

העמותה מעוניינת לקבל לידה מידע הנוגע לזיהום הסביבתי שנוצר ע"י מפעלים באזור הגליל.

גורמים אליהם חשבנו לפנות בתחילת הדרך :

1. **איגוד ערים גליל מערבי** - גוף ציבורי שמאגד את המפעלים.
2. **רשויות המקומיות באזור הגליל** – נדחה מאחר שאין בידם את כל המידע והם לא הגוף שאמון על מסירת המידע.
3. **המשרד להגנת הטבע** – נדחה מכיוון שלא כל המידע בידם והם אינם הגוף המוסמך למסירת המידע.

נְשֵׁת סְפוּר

בשנת 2007 עמותת אזרחים למען הגליל הגישה לראשונה בקשה לקבלת מידע סביבתי אודות 97 מפעלים הנמצאים בשטח שיפוטו של איגוד ערים לאיכות הסביבה גליל מערבי. האיגוד דחה בקשה זו וכן את הבקשות שבאו לאחריה בטענות סרק. חליפת המכתבים התגלגלה עד להגשת עתירה מנהלית מצד העמותה בשנת 2009.

בית המשפט מחק את העתירה משתי סיבות:

א. **תזמון העתירה** – הסמיכות למועד תיקון תקנות ע"י השר.

ב. **משיבי העתירה** – הילה דורי מנהלת איגוד ערים.

בעקבות העתירה סוכם שהבקשה לקבלת מידע תצומצם (97 זה יותר מידי!). העמותה נענתה לבקשה והורידה את בקשתה ל-17 מפעלים בלבד אולם בפועל האיגוד המשיך בהתחמקויותיו לפניות העמותה.

דרכי הפעולה והדובדבן שבקצפת

1. מחקר פנימי אודות חוק חופש המידע 1998 ותקנות חופש המידע (העמדת מידע על איכות הסביבה לעיון הציבור) 2009*. עיון בספרות המשפטית הרלוונטית (ספרים, מאמרים, פס"ד, חו"ד משפטיות ועוד).
2. בחינת הפן המשפטי של טענות עמותת אזרחים למען הגליל ובחינתן של טענות הנגד (של האיגוד). בנוסף, הבאת טענות מחזקות לעמותה.
3. שליחת מכתב התראה אחרון לאיגוד בטרם פניה לערכאות.
4. הגשת עתירה מנהלית כנגד האיגוד במטרה שביהמ"ש יענה לבקשתנו.

ולבסוף - קבלת המידע הסביבתי אודות 17 המפעלים הנמצאים בתחום שיפוטו של איגוד ערים.

*התקנות יכנסו לתוקף רק בדצמבר 2010.

איך שגלגל מסתובב לו?

מצוי

(ההפתעה הגדולה)

לאחר שליחת מכתב
ההתראה האיגוד נענה
לבקשתנו והעביר את
המידע המבוקש לידנו
(למעט מידע בטחוני רגיש).

רצוי

(הערכה מוקדמת)

האיגוד יתחמק פעם
נוספת מהבקשה לקבלת
מידע. הקליניקה תגיש
עתירה מנהלית בה
תדרוש את קבלת המידע.

הפן המשפטטי

6א(א). רשות ציבורית תעמיד לעיון הציבור מידע על איכות הסביבה שיש ברשותה, באתר האינטרנט של הרשות הציבורית, אם קיים אתר כאמור, ובדרכים נוספות שיקבע השר לאיכות הסביבה; לענין זה, "מידע על איכות הסביבה" – מידע על חומרים שנפלטו, שנשפכו, שסולקו או שהושלכו לסביבה ותוצאות של מדידות רעש, ריח וקרינה, שלא ברשות היחיד. (חוק חופש המידע - 1998)

השאלות המשפטיות על קצה המזלג:

1. האם המידע המבוקש נמצא ברשות האיגוד?
2. האם חלה על האיגוד חובה למסור את המידע?
3. האם הבקשה למידע חוסה תחת חריגי החוק? (הקצאת משאבים בלתי סבירה, מידע שנוצר ע"י רשות אחרת, סוד מסחרי, שיקולים בטחוניים, בקשת רשות מהמפעלים ועוד).
4. האם העמותה רשאית לפרסם את המידע שתקבל לידה?

פיתוחים אפשריים

1. בקשת מידע קונקרטיית מעיריית מעלות-תרשיחא.

העבודה בכיוון זה החלה אולם פסקה מסיבות משפטיות (העירייה לא מחזיקה במידע המבוקש).

2. השגת תקדים משפטי – א. בקשה מביהמ"ש להטיל

סנקציות על רשויות שאינן ממלאות את הוראות חוק חופש המידע (יצוין כי החוק אינו כולל סנקציות). ב. בקשה ביהמ"ש לקבוע הגדרות מדויקות להוראות החוק. למשל, "הקצאת משאבים בלתי סבירה".

מה למדנו מהפרויקט?

- א. בשלב המקדמי חשוב מאוד לברר האם כל המידע העובדתי והמשפטי הקיים נמצא ברשותנו, זאת במטרה למנוע פערי מידע ובעיות נוספות בהמשך הדרך באופן שעלול לעכב או למצער לסכל את מטרת הפרויקט.
- ב. בעבודה מול גורמים שונים (ובמיוחד כשמדובר ברשויות ציבוריות) חשוב לקחת בחשבון שינויי עמדה והפתעות בדרכי הפעולה והתגובה.
- ג. לא לקבל טענות משפטיות כמובנות מעליהן. חשוב ביותר לבחון כל טענה משפטית לגופה ולבדוק את ביסוסה וחוזקה בהקשר לנסיבות הספציפיות.
- ד. למדנו שרבות מהוראות החוק בכל הקשור לאיכות הסביבה לא טומנות בחובן סנקציה ממשית כמו למשל חוק חופש המידע והתקנות הנלוות לו. כמו כן, גילינו שפעמים לא מעטות החוק לא קובע הוראות קונקרטיות אלא מורה לשר הממונה לתקן תקנות ולקבוע באופן פרטיקולרי וספציפי כיצד להתנהג.